

Ein cyf: VG-PO-064-24

Paul Davies AS
Cadeirydd
Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

SeneddEconomi@senedd.cymru

29 Chwefror 2024

Rheolaethau Ffiniau

Annwyl Paul,

Cyn mynychu'r Pwyllgor ar 6 Mawrth, roeddwn i'n meddwl y byddai'n ddefnyddiol ysgrifennu i ddiweddar'u'r Pwyllgor ar dair agwedd ar Reolaethau'r Ffin.

Dyddiad cychwyn ar gyfer gwiriadau ffisegol ar fewnforion o Iwerddon

Cytunodd Llywodraeth Cymru i gyhoeddi'r Model Gweithredu Targedau Ffiniau y DU (TOM) fwy na chwe mis yn ôl, ym mis Awst 2023. Ar y pryd, roedd sawl mater polisi nad oeddent wedi'u datrys yn llwyr o ran sut y byddai'r TOM yn cyd-fynd â Fframwaith Windsor a oedd yn golygu nad oeddem yn gallu cytuno ar ddyddiad cychwyn ar gyfer gwiriadau ffisegol ar fewnforion o Iwerddon, ond roeddwn i'n disgwyl gweld cyhoeddiad cyn Nadolig 2023. Mae arnaf ofn nad oes llawer o gynnydd wedi bod wrth ddatrys y materion polisi hyn ac nid oes dyddiad wedi'i bennu eto.

Rwy'n parhau i obeithio y byddwn yn gallu dod i gytundeb â Llywodraeth y DU a Llywodraeth yr Alban o ran dull cydgysylltiedig ar ein harfordir gorllewinol, ac mae'r cyfathrebu ar hyn ar lefel Weinidogol wedi bod yn dda yn ystod y misoedd diwethaf. Rydym yn croesawu'r gwaith o adfer rhannu pŵer yng Ngogledd Iwerddon wrth gwrs, ond nid yw goblygiadau papur gorchymyn *Diogelu ein Hundeb* wedi'u pennu'n derfynol eto. Yn benodol, nid ydym eto wedi gweld cynigion gan Lywodraeth y DU sy'n mynd i'r afael â goblygiadau'r ymrwymiad na fydd unrhyw safle rheoli ffiniau yn Cairnryan, ynghyd â phechyn

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

o fesurau gwrth-osgoi arfaethedig a fydd yn rhoi hygrededd i'r rheolaethau yr ydym wedi'u mabwysiadu. O ystyried natur y materion nad ydynt wedi'u datrys hyd yma, a'n hymrwymiad i roi blwyddyn o rybudd ynghylch newidiadau i fusnesau yr effeithir arnynt, mae'n anodd gweld sut y gellir gweithredu gwiriadau corfforol cyn Gwanwyn 2025.

Roedd fy natganiad i'r Senedd ym mis Awst yn cynnwys crynodeb o'r cyngor arbenigol a gawsom. Mae hynny'n nodi pryderon ein Prif Swyddog Milfeddygol ar y pryd, gan gynnwys:

- *Mae risgiau o hyd ynghylch mewnforio anifeiliaid byw yn fasnachol o rywle arall trwy Ogledd Iwerddon, megis cŵn o ddwyrain Ewrop, lle gallai fod cymhellion ariannol sylweddol o bosibl hefyd i osgoi yn fwriadol. Mae'r Prif Swyddog Milfeddygol yn argymhell bod Gweinidogion Cymru yn parhau i bwysu am dynhau diffiniad y QNIG. [Nwyddau cymwys Gogledd Iwerddon] o ran anifeiliaid byw.*
- *Rhaid cymryd camau i sicrhau y gellir cynnal gwiriadau priodol ar y llwythi di-QNIG hynny sy'n cyrraedd ar lwybrau anuniongyrchol trwy Ogledd Iwerddon.*
- *Mae angen ffocws clir ar ddata a monitro mewnforian a chydymffurfiaeth, gyda dadansoddiad priodol, i lywio'r dull seiliedig ar risg – gan gynnwys ymgysylltu ledled y DU a chyda Gweriniaeth Iwerddon.*
- *Mae angen i Lywodraeth Cymru barhau i bwysu am fesurau atal osgoi a rhannu gwybodaeth, ac adnoddau a chyllid priodol gan Lywodraeth y DU.*

Mae'r cwestiynau hyn yn parhau.

Safle Rheoli Ffiniau Caergybi

Cyhoeddodd fy natganiad ysgrifenedig diweddar, sydd ynghlwm wrth y llythyr hwn, ein bod wedi llofnodi'r prif gontract adeiladu ar gyfer Rheoli Ffiniau Caergybi gyda Kier Construction Limited, yn dilyn contractau gyda nhw ar gyfer gwaith paratoi tir a galluogi. Mae'r contract penodol hwn werth £13.5m, ac rwy'n disgwyl iddo gael ei ddilyn yn ystod yr ychydig fisoedd nesaf gan gontract ar gyfer gweddill yr adeilad. Bydd y Pwyllgor yn ymwybodol bod y Trysorlys wedi cadarnhau cyllid cyfalaf ar gyfer y costau adeiladu a bydd cyfanswm gwerth y gwaith adeiladu ar gyfer Caergybi oddeutu £35m i gyd. O dan y contract, rydym yn disgwyl i'r adeilad fod yn barod ar gyfer gweithredu o fewn y cyfnod o 12 mis a grybwyllir uchod.

Mae swyddogion yn parhau i gynorthwyo dau borthladd Sir Benfro i ddatblygu cynlluniau ar gyfer Safleoedd Rheoli Ffiniau yn Abergwaun a Doc Penfro.

Cyllid gan Lywodraeth y DU

Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i gredu y dylai Llywodraeth y DU ddarparu cyllid llawn i weithredu camau rheolaethau'r ffin, gan ei fod yn faich sydd wedi deillio o Brexit. Bydd y Pwyllgor yn ymwybodol o'r ffaith - yn amodol ar gymeradwyo ein hachosion busnes - fod Llywodraeth y DU wedi cytuno i ariannu'r costau angenrheidiol i adeiladu'r safleoedd hyn hyd at fis Mawrth 2025. Roeddem hefyd wedi ceisio cyllid refeniw, er mwyn caniatáu recriwtio a hyfforddi arolygwyr i gynnal y gwiriadau angenrheidiol, cyn gweithredu taliadau, yn ogystal â'n costau rhaglenni ein hunain. Mae Llywodraeth y DU wedi gwrthod y cais hwn. O ganlyniad, mae'n rhaid i Lywodraeth Cymru ddarparu cyllid refeniw o'i chyllideb gyffredinol o £2.6m yn 2023-24 a £6.4m yn 2024-25. Mae'r union swm sydd ei angen yn dibynnu ar lawer o newidynnau, gan gynnwys dyddiad cychwyn gwiriadau corfforol, fel y nodir uchod, ac ymateb Llywodraeth y DU i achos busnes Sir Benfro. Mae'n bosibl y bydd y swm sy'n ofynnol yn 2024-25 yn lleihau os bydd y dyddiad cychwyn yn symud i 2025-26, ac os felly byddwn yn gallu ailddyrrannu cyllideb yn ôl i flaenoriaethau eraill, ond bydd hynny'n cynyddu'r pwysau ar gyllidebau'r flwyddyn ganlynol, y bydd angen eu hystyried fel rhan o'n Hadolygiad Gwariant.

Rwy'n gobeithio y bydd y llythyr hwn yn rhoi diweddariad defnyddiol i'r Pwyllgor, a byddwn yn hapus i drafod y sefyllfa ymhellach pan fyddaf yn mynychu'r wythnos nesaf.

Yn gywir

A handwritten signature in black ink that reads "Vaughan Gething". The signature is written in a cursive, flowing style.

Vaughan Gething AS/MS
Gweinidog yr Economi